

Protocol
'Omgaan met kindermishandeling'
2021

Inhoudsopgave

Wat is kindermishandeling?	Bladzijde 3
Omgaan met kindermishandeling	Bladzijde 3
Basismodel meldcode in het kort	Bladzijde 3
Basismodel meldcode uitgebreid	Bladzijde 4
Literatuurlijst	Bladzijde 5
Bijlagen	Bladzijde 6
Bijlage 1: Signalenkaart	Bladzijde 7
Bijlage 2: Signaleringslijst	Bladzijde 8
Bijlage 3: Leerkrachtvragenlijst	Bladzijde 9

Wat is kindermishandeling?

Kindermishandeling is elke vorm van bejegening die voor een kind bedreigend of gewelddadig is. Kindermishandeling bestaat uit fysieke mishandeling, fysieke verwaarlozing, emotionele mishandeling, emotionele verwaarlozing, getuige zijn van huiselijk geweld en seksueel misbruik. Daarnaast is een vechtscheiding ook een vorm van kindermishandeling (Dullaert, 2014, geciteerd in Coppens, Kregten & Schneiderberg, 2015, p. 22).

Gemiddeld één kind per schoolklas van ongeveer 30 leerlingen wordt mishandeld (Dopper & Bosdriesz, 2019).

Omgaan met kindermishandeling

Ieder jaar worden er meer dan 119.000 kinderen mishandeld. Dit is drie procent van alle kinderen in Nederland. Dit zijn kinderen waarbij professionals mishandeling hebben gesignaleerd beschrijft het Nederlands Jeugdinstituut (2019). Niet alle gevallen van kindermishandeling worden gesignaleerd. Daarom geldt drie procent als ondergrens.

Aangezien de leerkrachten intensief en langdurig contact met de leerlingen hebben, kunnen zij op die manier zien of het goed met ze gaat of juist niet. Er wordt niet verwacht van de leerkrachten dat zij de kindermishandeling kunnen voorkomen of laten stoppen. Het is de taak van de leerkrachten van De Howiblo om vermoedens van kindermishandeling te signaleren en hulpverlening op gang te brengen.

Basismodel meldcode in het kort

De wet bepaalt dat iedere organisatie die werkt met ouders en/of kinderen een eigen meldcode moet ontwikkelen. Kalisto en haar scholen gebruiken daarvoor het Basismodel meldcode. Daar is basisschool De Howiblo er dus één van.

Basismodel meldcode uitgebreid

Stap 1:

Het is van belang de signalen te delen om ze te kunnen beoordelen. Dan is de aanpak zorgvuldig en staat de leerkracht er niet alleen voor. Daarnaast moet je het vermoeden/de observaties ook kunnen onderbouwen. Daarom is het belangrijk gesignaleerde signalen vast te leggen in Parnassys.

Stap 2:

Met een collega, de intern begeleider, de aandacht functionaris huiselijk geweld en kindermishandeling en of de directeur de waargenomen signalen delen. Er kan ook (anoniem) advies gevraagd worden bij Veilig Thuis. Maak een plan van aanpak. Bespreek daarin wie wat doet en wanneer.

Stap 3:

Zodra de school vermoedens heeft van belemmeringen in de ontwikkeling van het kind, ook als die in de thuissituatie liggen, wordt dat met ouders besproken. De leerkracht is samen met de directie of een intern begeleider. De gespreksleider legt het doel van het gesprek uit. De vastgestelde feiten en waarnemingen moeten besproken worden. Aan de ouders of aan het kind wordt gevraagd hierop te reageren. Na deze reactie geeft de gespreksleider een interpretatie van wat hij of zij heeft gezien, gehoord of wat er is verteld (Coppens, Kregten & Schneiderberg, 2015).

Stap 4:

De signalen van de leerkracht, het bij collega's ingewonnen advies en de informatie uit het gesprek met de ouders worden besproken. Er kan een multidisciplinair overleg of ondersteuningsteam van de school ingeschakeld worden wanneer de signalen onduidelijk zijn. De expertise en dossierinformatie van de school en de jeugdhulp kan tijdens het gesprek gebundeld en optimaal benut worden.

Stap 5:

Bij vermoedens van acuut of structureel geweld is het noodzakelijk dat de school een melding doet bij Veilig Thuis. Dit doet de directeur van de school nadat beide ouders op de hoogte zijn gebracht door de directie over de zorgen en gezegd is dat de school gaat melden.

In het multidisciplinair overleg wordt beoordeeld of hulp bieden mogelijk is. Er wordt besproken welke ondersteuning er op school nodig is voor het kind, welke handelingsadviezen er zijn voor de leerkracht en welke hulp geboden kan worden aan het kind en de ouders.

Literatuurlijst

Coppens, L., Schneiderberg, M., & Kregten, C. (2015). *Lesgeven aan getraumatiseerde kinderen*. Amsterdam, Nederland: SWP.

Dopper, C., & Bosdriesz, M. (2019). *Kindermishandeling zien en samen aanpakken*. Geraadpleegd op 1 juni 2021, van <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Brochure-Kindermishandeling-zien-en-samen-aanpakken.pdf>

Nederlands Jeugdinstituut. (2019, 11 februari). *Kindermishandeling - Cijfers | NJi*. Geraadpleegd op 1 juni 2021, van <https://www.nji.nl/nl/Databank/Cijfers-over-Jeugd-en-Opvoeding/Cijfers-per-onderwerp-Kindermishandeling>

Wolzak, A. (2009, 6e druk). *Kindermishandeling: signaleren en handelen*.

Bijlagen

Bijlage 1: Signalenkaart

www.signalenkaart.nl

Kies 'Signalen 4 tot 12 jaar'.

Bekijk de signalen voor:

Signalen 0 tot 4 jaar

Signalen 4 tot 12 jaar

Signalen 12 tot 18 jaar

Signalen Volwassenen

Signalen Loverboys

Signalen Ontspoorde Zorg

Signalen Mensenhandel

Signalen Schadelijke Traditionele Praktijken

Signalen

SIGNALENKAART
Nieuw! gratis en online

NL

Signalen 4 tot 12 jaar

Hieronder kunt u de signalen aanvinken die u waarneemt bij het slachtoffer en de pleger. Als u onderaan de tekst op volgende klikt, kunt u de risicofactoren voor de gehele casus aanvinken.

Slachtoffer

- ☐ Misdraagt zich (diefstal, brandstichting, vandalisme)
- ☐ Gebruikt alcohol en/of drugs
- ☐ Heeft regelmatig buikpijn, hoofdpijn of last van flauwvallen
- ☐ Gedraagt zich niet naar zijn leeftijd, is niet zindelijk op de leeftijd dat het hoort of heeft een terugval in gedrag
- ☐ Laat afwijkend spel zien
- ☐ Neemt geen vriendjes mee naar huis
- ☐ Blijft rondhangen na schooltijd en / of is heel vroeg op school, komt regelmatig te laat
- ☐ Presteert op school onder het eigen kunnen of er is een plotselinge terugval in prestaties
- ☐ Gedraagt zich overdreven aangepast en afhankelijk of rebelleert
- ☐ Is wantrouwend, houdt afstand of maakt geen oogcontact
- ☐ Is agressief richting zichzelf, anderen en/of omgeving
- ☐ Is bang om alleen te zijn of heeft angst voor bepaalde mensen of plekken
- ☐ Vertoont plotselinge gedragsverandering in contact met ouders/verzorgers

Bijlage 2: Signaleringslijst

Signalenlijst 4-12 jaar

De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen' (Wolzak, 2009).

- Lichamelijk welzijn
 - Blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden;
 - Groeiachterstand;
 - Te dik;
 - Slecht onderhouden gebit;
 - Regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen;
 - Het kind stinkt, heeft regelmatig vieze kleren aan;
 - Oververmoeid;
 - Vaak ziek;
 - Ziektes herstellen slecht;
 - Kind is hongerig;
 - Eetstoornissen;
 - Achterblijvende motoriek;
 - Niet zindelijk op leeftijd dat het hoort.
- Gedrag van het kind
 - Timide, depressief;
 - Weinig spontaan;
 - Passief, lusteloos, weinig interesse in spel;
 - Apathisch, toont geen gevoelens of pijn;
 - In zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld;
 - Labiel;
 - Erg nerveus;
 - Hyperactief;
 - Negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst;
 - Negatief lichaamsbeeld;
 - Agressief, vernielzucht;
 - Overmatige masturbatie.
- Het gedrag tegenover andere kinderen
 - Agressief;
 - Speelt weinig met andere kinderen;
 - Vluchtige vriendschappen (12-18);
 - Wantrouwend;
 - Niet geliefd bij andere kinderen.
- Het gedrag tegenover ouders
 - Angstig, schrikachtig, waakzaam;
 - Meegaand, volgzaam;
 - Gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders.

- Het gedrag tegenover andere volwassenen
 - Angst om zich uit te kleden;
 - Angst voor lichamelijk onderzoek;
 - Verstijft bij lichamelijk contact;
 - Angstig, schrikachtig, waakzaam;
 - Meegaand, volgzaam;
 - Agressief;
 - Overdreven aanhankelijk;
 - Wantrouwend;
 - Vermijdt oogcontact.
- Overig
 - Plotselinge gedragsverandering;
 - Gedraagt zich niet naar zijn leeftijd;
 - Slechte leerprestaties;
 - Niet op tijd op school zijn;
 - Rondhangen na school;
 - Taal- en spraakstoornissen.
- Gedrag van de ouder
 - Onverschillig over het welzijn van het kind;
 - Laat zich regelmatig negatief uit over het kind;
 - Troost het kind niet;
 - Geeft aan het niet meer aan te kunnen;
 - Is verslaafd;
 - Is ernstig (psychisch) ziek;
 - Kleedt het kind te warm of te koud aan;
 - Zegt regelmatig afspraken af;
 - Houdt het kind vaak thuis van school;
 - Heeft irreële verwachtingen van het kind;
 - Zet het kind onder druk om te presteren;
- Gezinssituatie
 - Samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen;
 - Sociaal isolement;
 - Alleenstaande ouder;
 - Partnermishandeling;
 - Gezin verhuist regelmatig.

In de mail zit een leeg Excel bestand met de leerkrachtvragenlijst erin.

9